

Bijlage 3.2. Passages in proefschrift zonder enige bronvermelding

Buiten de beschrijvingen van Düsseldorf in hoofdstuk 2 – waar de promotores en de CWI genoeg namen met één noot voor zo'n beetje alles wat zich in Düsseldorf afspeelde tussen Gemmekers geboorte (1908) en de Kristallnacht (1938).

Ik heb niet het hele proefschrift uitgekamd op ontbrekende bronvermeldingen onderzocht – wat ik op dat terrein vond bewijst m.i. overtuigend dat er iets radicaal mis is. Het gaat om circa 10 blz – meer dan genoeg om van bedrog te kunnen spreken.

NB: deze vondsten staan nog los van de passages die als 'structureel plagiaat' (zoals gedefinieerd door prof. dr. Debora Weber-Wulff) zijn overgenomen van Frank van Riet en Lotte Bergen.

De gewraakte passages staan in zwart afgedrukt, Van Liempts verweer in rood. Commentaar erop in blauw.

Samenstelling: B.F.M. Droog, 23-01-2020.

Blz. 19: “Karl Gemmeker had als steenhouwer bijna geen werk meer, de kinderen van het gezin moesten met hun bescheiden inkomsten bijdragen aan het huishoudgeld.’

Van Liempts verweer: “Had bron genoemd kunnen worden: gesprek met dochter Gemmeker”¹ Tsja.

Blz. 23: “de Gestapo was al direct na Hitlers machtsovername op 30 januari 1933 een van de belangrijkste machtsinstrumenten van de nazitop. En de *Aussenstelle* Düsseldorf (de Gestapo-afdeling in die stad) was van grote betekenis, na Berlijn het grootste kantoor van het hele rijk. Al in mei 1933 had de toen verantwoordelijke minister, Hermann Göring, de volgens hem veel te softe hoofdcommissaris van Düsseldorf de laan uit gestuurd en vervangen door een trouwe, maar incompetent partijman. Later dat jaar trok Göring de zeggenschap over de Gestapo naar zich toe.”

Van Liempts verweer: “Had bron genoemd moeten worden: Carsten Dams en Thomas Köhler, *Die Düsseldorfer Polizei im Spannungsfeld der Umbrüche, 1919 bis 1949, in: Dienst am Volk? Düsseldorfer Polizisten zwischen Demokratie und Diktatur, Frankfurt, 2007, pag 24*”² Tsja.

Blz. 41-42: “Bij gewelddadige acties van het Nederlandse verzet zou SS- en politiechef Rauter uit die voorraad prominenten de slachtoffers kiezen om ze als represaille ter dood te brengen.

Vanaf 4 mei 1942 waren de eerste 450 gijzelaars binnengebracht, die kort tevoren van hun bed waren gelicht. Een paar weken na Gemmekers komst kwamen er nog een paar honderd bij, voornamelijk zogeheten ‘Indische gijzelaars’. Die waren aanvankelijk gearresteerd als tegenmaatregel voor het oppakken van Duitsers in Nederlands-Indië. Ze hadden enige tijd in Buchenwald (vlak bij de stad Weimar) gezeten, maar waren daarna naar Haaren overgebracht, ook naar een seminarie, ook in Noord-Brabant. Eerst had de SS'er Heinrich Wacker de leiding over beide kampen, maar toen Gemmeker aantrad, bleef voor Wacker alleen nog Haaren over. Wacker had een slechte reputatie. Hij kon goed opschieten met zijn (en ook Gemmekers) chef Heinrich Kütke, ze waren *brothers-in-crime*. Zij hielden zich vooral bezig met pogingen zich te verrijken, en zouden het in 1944 zo bont maken dat ze werden ontslagen.”

Van Liempts verweer: “Gegevens over Sint Michielsgestel, zoals hier vermeld, acht ik van algemene bekendheid. Later in het hoofdstuk worden de bronnen

1 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van liempts-25-10-19. Blz. 6.

2 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van liempts-25-10-19. Blz. 6.

over het gijzelaarskamp genoemd.”³ Tsja.

Blz. 42: “Maar als het om ingewikkelder zaken ging, bijvoorbeeld om klachten van gijzelaars die vonden dat ze ten onrechte waren gearresteerd, dan kwam Gemmekeer daar niet aan te pas – die zaken kwamen bij hogere SD-ambtenaren op het bureau. Gemmekeer mocht bij vrijlating wel het bevestigingsbericht naar Den Haag sturen.”

Ditmaal is het verweer dat dit onder een voorgaande noot viel.⁴

Blz 44-45: “De eerste fusillering’: Vestdijk duidt op de gebeurtenissen van augustus 1942, waardoor de stemming in kamp Beekvliet te Sint-Michielsgestel totaal omsloeg. Op 7 augustus had het verzet in Rotterdam een aanslag op een trein vol met Duitse soldaten willen plegen.

Er waren explosieven geplaatst op een baanvak waar de trein ’s ochtends voorbij zou komen. Een spoorwegaarbeider fietste daar toevallig langs, raakte de draad die aan de explosieven was verbonden en veroorzaakte een explosie waardoor hij zwaar gewond werd. De Sicherheitsdienst was er snel bij, demonteerde de rest van de explosieven en sloeg alarm: de vertraagde trein was aan een groot onheil ontsnapt. De bevelhebber van de Duitse Wehrmacht in Nederland, generaal Friedrich Christiansen, eiste strenge maatregelen: de executie van twintig gijzelaars. Rijkscommissaris Arthur Seyss-Inquart aarzelde, hij wilde de zaak niet te hoog opspelen. Bij wijze van compromis eiste hij dat de daders zich binnen een week zouden melden, anders werden er vijf gijzelaars geëxecuteerd.”

Verweer: “Bronvermelding niet echt nodig, afkomstig uit: Laura van Hasselt, Sint Michielsgestel, website Andere Tijden ”⁵

Dit verweer is al te zot: a. dit behoort absoluut niet tot de algemene kennis en b. een vluchtig tv-item uit de 21ste eeuw opvoeren als bron in een dissertatie?

Blz. 45-46: “Hij heeft kennelijk geen rol van betekenis gespeeld in de besluitvorming, die zich in de driehoek Seyss-Inquart – Rauter – Christiansen afspeelde. Hij was ook niet betrokken bij de executie, dat was het werk van Friedrich Knolle, de plaatsvervanger van Harster die op dat moment in Berlijn zat. Knolle leidde de operatie op landgoed Gorp en Roover te Goirle, vlak bij de Belgische grens. Gemmekeer had zich de laatste dag vooral beziggehouden met het ontvangen van de hoge gasten van de SD in Den Haag en met het contact met de lokale autoriteiten.”

3 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van liempt-25-10-19. Blz. 9.

4 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van liempt-25-10-19. Blz. 9.

5 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van liempt-25-10-19. Blz.10.

Verweer: “Parafraze van de eerder genoemde bronnen over Sint Michielsgestel.”⁶
Welke bronnen dat dan wel zouden zijn wordt niet duidelijk gemaakt.

Blz 48: “Toen Albert Gemmeker op vrijdag 9 oktober 1942 voor het eerst, incognito, rondliep in kamp Westerbork om zich een paar dagen te oriënteren op zijn nieuwe taak, moet hij, als fervent voorstander van orde en discipline, flink geschrokken zijn. Het kamp was onwaarschijnlijk vol – er waren de afgelopen dagen rond de 10.000 joden heen gebracht. De bezetter had duizenden mannen, die in allerlei werkkampen dwangarbeid moesten verrichten omdat ze in de gewone maatschappij werkloos waren gemaakt, bij verrassing opgepakt en naar de Drentse hei gebracht. In veel gevallen werden ook hun families daarheen afgevoerd. Er was inmiddels wel een stampvolle trein naar Auschwitz vertrokken – op maandag 5 oktober, met meer dan 2000 op elkaar gepakte joden – maar dat had de chaos en de drukte nauwelijks verminderd.”

Verweer: “Geen bron, parafraze en summiere samenvatting van allerlei geschriften en algemene kennis over het kamp.”⁷

Algemene kennis, de bevolkingsgrootte van Westerbork in oktober 1942 en het aantal gedeporteerden op 5 oktober 1942???

Blz 49: “De bewaking was inmiddels opgedragen aan een detachement van vijftien marechaussees, volgens Schol veel te weinig, maar verzoeken om uitbreiding wees de bezetter wegens personeelsgebrek van de hand.”

Verweer: “Het is mij onduidelijk wat hier nu precies de klacht is.”⁸
Tsja – ontbrekende bronvermelding, wellicht?

Blz 50. “Rijkscommissaris Seyss-Inquart stuurde zijn vertegenwoordiger langs, de *Beauftragte* voor de provincie Drenthe, Robert Thiel, die rapporteerde dat de joden het in Westerbork veel te comfortabel hadden. In het kamp was nog weinig te merken van de steeds scherpere anti-joodse maatregelen die Seyss-Inquart uitvaardigde en die tot doel hadden de joden in de Nederlandse samenleving te isoleren en financieel leeg te schudden. Seyss-Inquart legde het voorstel van zijn vertegenwoordiger om commandant Schol te ontslaan naast zich neer.

De beslissing om het kamp op de Drentse hei te bestemmen als laatste station voor de uit de samenleving te verwijderen joden, moet eind 1941 genomen zijn. Begin 1942 verschenen bouwvakarbeiders op het terrein om er nieuwe barakken bij te bouwen, 24 in totaal, genoeg om er tussen de 5000 en 7000 mensen in onder te brengen. Commandant Schol, die zag aankomen dat de

6 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van liempt-25-10-19. Blz.10.

7 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van liempt-25-10-19. Blz.10.

8 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van liempt-25-10-19. Blz.10.

bevolking van zijn kamp sterk zou gaan toenemen, paste de organisatie aan. Hij stelde een vorm van zelfbestuur in, met een flink aantal dienstgroepen die de verschillende aspecten van het kamp, zoals de voedselvoorziening, het werk en de brandweer, zelf moesten regelen, onder zijn supervisie. In feite legde Schol, als Nederlander, daarmee de looper uit voor zijn Duitse opvolgers, en vooral voor Gemmeker die er het langst de leiding zou hebben. En wat Schol daarmee introduceerde was dat de staf van het kamp, dus de diverse dienstleiders en ook de barakleiders, bestond uit Duitse joden. Dat zou in grote trekken de hele oorlog zo blijven, ook toen de massale deportatie van Nederlandse joden naar Westerbork op gang kwam: het waren Duitsers en Oostenrijkers die in het kamp de lakens uitdeelden.”

Verweer: “**Het is mij onduidelijk wat hier nu precies de klacht is.**”⁹

Deze passage komt in geparafraseerde vorm uit Frank van Riets boek. De eerste alinea uit Van Riet, blz. 45-46. Aan de hand van de door Van Riet verstrekte informatie heeft Van Liempt als enige eigen inbreng de naam van de Drentse Beauftragte toegevoegd. Zover valt na te gaan heeft Van Liempt voor de tweede alinea wederom het boek van Van Riet gebruikt: blz. 58 (uitbreiding kamp), blz 136 (brandweer).

Blz. 53: Dan was er nog Arthur Pisk, in Westerbork de leider van de Ordedienst (OD), de groep joodse gevangenen die ingesteld was om de orde in het kamp te bewaren. Pisk was al in februari 1940 in Westerbork terechtgekomen. Daar kreeg hij direct de leiding van het nieuw gevormde brandweerkorps. Later schoof hij door en ging hij de OD leiden. Hij was stellig de meest gehate man in het kamp. De meeste joodse gevangenen ontwikkelden een diepe haat tegen hun ‘bewakers’, die vaak weinig zachtzinnig te werk gingen.

Verweer: “**Samenvatting van gegevens uit verschillende bronnen.**”¹⁰

Welke bronnen dat dan zijn meldt Van Liempt noch in zijn dissertatie noch in zijn verweer.

Blz. 53-54: “Het kamp had inmiddels al twee Duitse commandanten versleten. Erich Deppner (1910) was de eerste. Deze gepromoveerde jurist had vanaf 1937 bij de SD in Berlijn gewerkt. In mei 1940 kreeg hij in Den Haag de leiding over de vierde afdeling van de SiPo/SD, waar de bestrijding van illegaliteit en de verwijdering van de joden uit Nederland onder vielen. Hij stond bekend als een felle nazi. Hij leidde in april 1941 de executie van 77 Russische krijgsgevangenen die in Amersfoort gevangen zaten. In september 1944 gaf hij opdracht tot de executie van honderden politieke gevangenen in kamp Vught. Toen de bezetter het beheer van kamp Westerbork op 1 juli 1942 overnam, was Deppner daar

⁹ Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.10.

¹⁰ Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.10.

verantwoordelijk voor. Hij accepteerde de opdracht van zijn chef Wilhelm Harster om de eerste maanden zelf de leiding van het kamp op zich te nemen, maar wilde dat slechts voor beperkte tijd doen.”

Verweer: “**Samenvatting van gegevens uit verschillende bronnen.**”¹¹

Welke bronnen dat dan zijn meldt Van Liempt noch in zijn dissertatie noch in zijn verweer.

Blz. 55: “Er ontstond totale paniek. Sommigen van de opgejaagde vrouwen wisten te ontsnappen en probeerden het kamp in te vluchten. Enige mannen, die niet op de lijst stonden, hoorden dat hun echtgenote was gearriveerd en direct in de trein was gedreven. Zij wurmden zich de overvolle trein in. Omdat daar geen plaats was, werden koffers en tassen en kinderwagens de trein uit gegooid. Na het vertrek van de trein was de strook grond naast de rails bezaaid met bagage. Commandant Dischner die de chaos had veroorzaakt met zijn zweepslagen was volgens getuigen stomdronken geweest.”

Verweer: “**Zoals aangegeven is deze passage ontleend aan Presser, *Ondergang*.**”¹²
Klein probleem: het staat niet aangegeven.

Bladzijden 60- 87 niet op ontbrekende bronvermeldingen onderzocht

Blz 91-92: “Er is een getuigenis van een van de OD’ers, David Chajes. Hij moest meehelpen. Hij verklaarde dat ze eerst de patiënten zachtjes op het stro legden en toen van de Duitsers een pak slaag kregen en gedwongen werden hard op te treden.” (...) O.D.’er David Chajes weet nog dat een collega van hem een zieke patiënt een deken wilde meegeven. Dat werd hem geweigerd: ‘Zonde’, vond de SS-officier die ernaast stond.” (...) OD-man Chajes was bij het vertrek en sprak van afgrijselijk gegil dat uit de wagons opsteeg. ‘Onpeilbaar vreselijk zal deze laatste reis voor de ongelukkige wezens zijn geweest.’

Verweer: “**De passage is opgebouwd uit verschillende bronnen, die alle in de noten zijn genoemd. Naar mijn idee past deze wijze van annoteren binnen de conventies van de historische wetenschap, al was een extra noot met verwijzing naar het boek van Van Riet binnen het door mij gekozen systeem van annotatie consequenter geweest.**”¹³

Alweer een probleem: de passages over David Chajes komen alleen bij Van Riet voor, verder in geen enkele andere bron.

11 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.10.

12 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.10.

13 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.11.

Blz 107: “Het is wel curieus dat in het najaar van 1943 Gemmeker zelf getroffen werd door een tuchtmaatregel van hogerhand. Het was de Befehlshaber der SiPo/SD in Den Haag, Wilhelm Harster, ter ore gekomen dat Gemmeker in Westerbork het bed deelde met zijn secretaresse. Dat vond hij een onaanvaardbare inbreuk op de regels die binnen de SS golden. Ly Hassel werd overgeplaatst, ze werd secretaresse in Den Haag, op het kantoor van Harster. Pas geruime tijd na het vertrek van Harster naar een post in Italië kon ze weer terugkeren. Ze bleven elkaar intussen wel geregeld zien. Maar het is absoluut een domper geweest voor Gemmeker, een flinke deuk in zijn oppermachtige positie als koning van Westerbork.”

Verweer: “Hier wordt een concluderende passage van de auteur rechtstreeks tot plagiaat verklaard – die redenering kan ik niet volgen.”¹⁴

Alweer een probleem: ik wil weten waar de feitelijke informatie over die tuchtmaatregel en de gevolgen ervan vandaan komt. Van Liempt geeft geen enkele bron, wat, volgens de plagiaatregels van de rug, als plagiaat geldt.

Blz 135: De chef-arts van het uitgebreide en goed geoutilleerde ziekenhuis van Westerbork, dokter Fritz Spanier, was op een speciale manier in Nederland terechtgekomen. Hij vluchtte uit Duitsland na de Reichskristallnacht, zoals zovelen. Hij had altijd in Düsseldorf gewoond. In Hamburg gingen Fritz en zijn vrouw Babette aan boord van de St. Louis, op weg naar Havana waar de vluchtelingen een visum voor de Verenigde Staten hoopten te krijgen. Maar Cuba weigerde de 936 opvarenden binnen te laten. Ook pogingen rechtstreeks in de Verenigde Staten voet aan wal te zetten mislukten. Het schip begon aan een zwerftocht, op zoek naar een Europese haven waar de bedreigde joden welkom zouden zijn. Uiteindelijk waren vier landen bereid ieder rond de 200 vluchtelingen op te nemen, Frankrijk, Engeland, België en Nederland. Fritz en Babette Spanier behoorden tot de 181 mensen die in Nederland terechtkonden, het echtpaar werd in Westerbork in het vluchtelingenkamp geplaatst. Daar bouwde Spanier aan een artsenpraktijk, en later aan een ziekenhuis waarvan wel werd gezegd dat het in de hoogtijdagen het beste van Nederland was geworden.”

Verweer: “De passage over Spanier komt uit verschillende bronnen, vooral uit het boek van Jacob Boas.”¹⁵

Oftewel: de lezers en latere onderzoekers zoeken maar uit wat waar vandaan komt.

14 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.11.

15 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.13.

Blz. 144: “de meest dramatische dag uit de geschiedenis van de stad, 12 juni 1943. De dag dat de Britse luchtmacht, de RAF, met een niets ontziend bombardement de oude binnenstad aanviel. Om vijf voor halftwee in de nacht was er de hel losgebroken. Rond de 225.000 brandbommen veroorzaakten een vuurzee van 40 vierkante kilometer. De hele binnenstad stond in brand, net als de zuidelijke wijken, waaronder Gemmekers geboortewijk Derendorf. Er vielen 600 doden en 3000 gewonden. De Britse luchtaanval ging de geschiedenis in als het Pinksterbombardement, de volgende dag was het Pinksteren.”

Verweer: “De verwoesting van Düsseldorf is van algemene bekendheid en details zijn in allerlei bronnen terug te vinden. Ik gebruikte hiervoor, zoals steeds, *Kleine Geschichte der Stadt Düsseldorf*, van Hugo Weidenhaupt.”¹⁶

Gezien de vele bombardementen op Duitse steden zijn al deze specifieke details absoluut geen 'algemene bekendheid.

Blz 145: “De polio-epidemie was voorbij, in het nieuwe jaar 1944 reden, vanaf 11 januari, de treinen weer met de regelmaat van de klok naar het oosten. In de bestemming kwam meer variatie: lang niet alle transporten gingen naar Auschwitz. Geregeld ging er een trein naar Theresienstadt, in Tsjechoslowakije, waar een wijk van die stad als concentratiekamp was ingericht. Het werd door de kampeleiding aangeprezen als een modelkamp, vergelijkbaar met Westerbork. Er waren geen gaskamers, het was geen vernietigingskamp. Maar naarmate de oorlog vorderde werd het er wel steeds voller en minder leefbaar. En erger was nog dat er geregeld transporten vanuit Theresienstadt naar Auschwitz vertrokken, waardoor duizenden joden, die met enige hoop naar het Tsjechische kamp gingen, toch nog de dood in gevoerd werden.

Ook reden er geregeld treinen naar Bergen-Belsen. Die naam was in Westerbork onbekend, er werd vaak gesproken van Celle, de stad in de Duitse deelstaat Nedersaksen waar Bergen-Belsen vlakbij lag. Dat kamp werd aangemerkt als een *Austauschlager*, een kamp waar gevangenen zouden worden geruild tegen Duitse krijgsgevangenen. Dat is sporadisch ook wel gebeurd, maar in het laatste oorlogsjaar was Bergen-Belsen de hel gelijk. Door de extreme drukte, het gebrek aan voedsel en het ontbreken van elke vorm van zorg en hygiëne stierven de mensen massaal aan besmettelijke ziekten, vooral in de laatste maanden van de oorlog.”

Verweer: “Algemene inleiding, op basis van eigen kennis en feiten van algemene bekendheid.”¹⁷

Gezien al deze specifieke details is dat absoluut geen 'algemene bekendheid.

¹⁶ Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.13.

¹⁷ Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.13.

Blz. 157, over Herbert Aust: “In 1953 kon hij zich daarom verkiesbaar stellen voor de Duitse Bondsdag, voor de uiterst rechtse Deutsche Partei, maar dat werd geen succes: die partij haalde de kiesdrempel niet.”

Verweer: “Dr Herbert Aust is in november 1972 verhoord over Gemmeker door onderzoeksrechter Wolfgang Steffen, de bron is vlak hiervoor genoemd. ”¹⁸

Het is absoluut onduidelijk dat die eerder genoemde noot ook van toepassing op deze passage is.

Blz 183: “Diezelfde maandag dat het transport naar Theresienstadt was vertrokken, brak ’s avonds in heel Nederland totale paniek uit. Op Radio Oranje heette minister-president Gerbrandy plotseling de geallieerden welkom op vaderlandse bodem. Zijn mededeling berustte op een fout – hij had een inlichtingenrapport verkeerd gelezen en spontaan de tekst veranderd die voor hem was voorbereid. Diezelfde avond nam de BBC het bericht dat de geallieerden Nederland waren binnengetrokken over. Het nieuws bereikte ook de top van de NSB in Nederland, die in spoedvergadering bijeen was in Musserts hoofdkwartier aan de Utrechtse Maliebaan. Daar barstte een verbitterde ruzie los tussen de NSB-leiders, die Mussert verweten dat hij geen maatregelen had getroffen voor de evacuatie van NSB’ers en hun gezinnen. De volgende dag ontstond een run van NSB’ers (en Duitsers) op vervoermiddelen naar het noorden en het oosten van het land, zo ver mogelijk weg van de oprukkende geallieerden. De dag zou als Dolle Dinsdag de geschiedenis ingaan.

In kamp Westerbork waren de effecten ook te merken. Commandant Gemmeker gaf opdracht dat de hele administratie van het kamp moest worden vernietigd: hij wist, door zijn Gestapo-achtergrond, hoe belangrijk het was sporen te wissen. De opdracht was overigens afkomstig van Gemmekers nieuwe chef, SiPo/SD-bevelhebber Schöngarth. Alle persoonskaarten moesten verdwijnen.”

Vanwege het ontbreken van welke bronvermelding dan ook, merkte ik hierover in de geannoteerde pdf van het proefschrift op: “Passage lijkt geparafraseerd uit Frank van Riet, blz. 229-230. Zie: <http://www.droog-mag.nl/2019/vl/frank-van-riet.pdf> - blz. 15-17. De weergave van de gebeurtenissen die leiden tot Dolle Dinsdag is bij Van Riet correct weergegeven, bij Van Liempt komt het neer op geschiedsvervalsing.”

Verweer: “Bizar verwijt: ik heb op dit punt geen gebruik gemaakt van het voortreffelijke boek van Van Riet, ik heb zelf eerder meermalen over deze gebeurtenissen gepubliceerd. De opmerking over geschiedsvervalsing is ongepast.”¹⁹

18 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.13.

19 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.14.

De feitelijke bronnen zijn overigens Dr. L. de Jong én Frank van Riet. De opmerking over geschiedvervalsing is zéér gepast, omdat Van Liempt hier het gedegen onderzoek van De Jong gecorrumpieerd weergeeft in zijn geschriften – maar dit terzijde: feit is dat elke bronvermelding bij deze passage ontbreekt. Algemene kennis? Bepaald niet.

Blz 188-189: “Binnen het uur kwam er bericht uit Den Haag, ondertekend door Erich Deppner. Volgens Gemmeker luidde de opdracht dat de vier vluchters moesten worden doodgeschoten. Hij kon er niet onderuit, verklaarde Gemmeker later. Hij liet voorbereidingen treffen voor wat een unicum in doorgangskamp Westerbork zou worden: de standrechtelijke executie door middel van een nekschot van vier gevangenen die hadden willen vluchten. Hij stelde ook zelf het executiepeloton samen: de Duitse SS’ers die de vluchters hadden opgebracht, Lemke, Lübbecke en Breil, en een Nederlandse SS’er, Von Henning. Het waren allemaal mannen die in het laatste halfjaar aan Gemmekers personeel waren toegevoegd, veelal omdat ze aan het oostfront gewond en daardoor ongeschikt voor deelname aan de strijd waren geraakt. Alle vier voltrokken ze de executie met een pistool, vanaf ongeveer een halve meter van hun slachtoffer. Na het schot zakten de vier joodse mannen direct in elkaar. De vier ss’ers lieten hun slachtoffers op de grond liggen – ze konden de sleutel van het crematorium nergens vinden.

Diezelfde avond hoorde tandarts Heinz Wolf, die nog laat aan het werk was in zijn praktijk in het kamp, gekerm bij de deur. Toen hij ging kijken bleek er een zwaargewonde man voor zijn deur te liggen, onder het bloed. Later bleek het een van de vier vluchters te zijn, die de executie had overleefd en kruipend op het licht afgegaan was. Wolf bracht, samen met iemand die te hulp schoot, de man op een brancard naar het ziekenhuis. De dienstdoende chirurg, Salomon Kuttner, constateerde een schot in de nek; de kogel was langs de wervelkolom gegaan en had via de onderkaak het hoofd weer verlaten. Het slachtoffer was er op het eerste oog niet best aan toe, maar kon nog praten. Het bleek Samuel Goldstein te zijn, een 26-jarige voormalige medewerker van het Amsterdamse vervoerbedrijf. Hij vertelde wat hij van zijn mislukte executie had meegekregen. Chirurg Kuttner waarschuwde zijn chef, Fritz Spanier, die op zijn beurt Gemmeker uit bed belde. Die reageerde met de eis dat de gewonde man per se niet verder behandeld mocht worden.

(...)

[blz. 189-190] “Dat laatste was in strijd met de opvatting van chirurg Kuttner: Goldstein was er relatief goed vanaf gekomen, zijn verwondingen vielen uiteindelijk mee en waren zeker niet dodelijk.”

“Hij besloot een andere SS’er in te schakelen om de zaak te regelen, een zekere Emil Frentzel-Beijme. Die moest aan dr. Spanier het bevel doorgeven het slachtoffer buiten westen te brengen, met chloroform of een injectie. Over de precieze gang van zaken bestaan verschillende lezingen. Dr. Spanier heeft in een naoorlogs verhoor verklaard dat hij de opdracht kreeg de gewonde man met een injectie om het leven te brengen. Hij weigerde dat, hij vond dat niet in overeenstemming met de ethiek van zijn professie.”

(...) Dr. Spanier heeft na overleg met collega-arts Nico Speijer besloten dat het verdoven van de man wel toelaatbaar was. Hij spoot hem een zwaar slaapmiddel in, waardoor Goldstein niet zou merken dat er een nieuwe executiepoging zou worden ondernomen.

(...) het waren joodse leden van de kamppolitie, de gebroeders Peter en Hans Margules, die de opdracht kregen hem naar het crematorium te brengen. Ze moesten daarna weer vertrekken. De SS’er Breil, die ook bij de eerste executiepoging betrokken was geweest, heeft Goldstein daar door de slapen geschoten.

Verweer: “Zoals in noot 10 [halverwege pagina 187!] vermeld komen de gegevens uit deze passage voornamelijk uit het zeer gedetailleerde verhoor van Gemmeker door Staatsanwalt Keppen uit 1961. Gemmeker was hierover ook al een half jaar eerder verhoord; er is ook een verhoor met prof. Nico Speijer, uit 1971 en ook dr Spanier is erover gehoord.

Er komen ook gegevens uit het proces-verbaal dat eerder door de rechercheur A.A. Cohen is opgemaakt over de zaak, en waarin verschillende getuigen zijn verhoord. Dat proces-verbaal bevindt zich o.a. in het NIOD, 250i, nr 969 en was inderdaad wel een noot waard geweest. ”²⁰

De passages op blz. 189-190 komen overeen met Frank van Riet, blz. 243.

Blz 194: “In het kamp had Schlesinger direct het commando over het kamp overgedragen aan Aad van As. Als een soort van symbool voor de macht over het kamp gaf hij hem Gemmekers pistool door, ‘keurig netjes in een leren etuitje verpakt’. Het pistool maakt nog altijd deel uit van de historische collectie van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Op dezelfde dag zijn de vrouwelijke gevangenen, die sinds kort op een speciale afdeling van het kamp waren ondergebracht, afgevoerd, in de richting van Leeuwarden, zoals SiPo/SD-chef Schöngarth het had bevolen. Het werd een ingewikkelde tocht, vol onzekerheid, die uiteindelijk eindigde in de plotselinge vrijlating van de groep in de buurt van het dorpje Grijskerk.”

20 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.14.

Verweer: “Parafraze van gegevens uit de herinneringen van Aad van As, *In het hol van de leeuw*, en in Lindwer, *Kamp van hoop en wanhoop*.”²¹

Ook bij parafrases horen bronvermeldingen. Tekst toont overigens grote gelijkenis met Van Riet, blz. 266 en 270.

Blz 196: “Gemmeke had maar een bescheiden onderkomen in het riante kantoorpand. Hij zat op de eerste verdieping, in een kamer die gesplitst was door middel van een gordijn. Behalve een bureau had hij alleen een grote brandkast, voor de waardevolle spullen. Lages had hem de opdracht gegeven de administratie van het bureau in goede orde over te dragen aan de geallieerden, die ieder ogenblik voor de deur konden staan.”

Verweer: “Komt uit Gemmekers CABR-dossier, inv nr 454II, dossier BG Assen 4/49.”²²

En dat had dus in het proefschrift moeten staan, niet in een verweerschrift bij het CWI.

21 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.14.

22 Bijlage 5.8. Verweerschrift Ad van Liempt-25-10-19. Blz.14.